

WERYŃSKI

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

17 februarie 2011 *

În cauza C-283/09,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia (Polonia), prin decizia din 17 iulie 2009, primită de Curte la 23 iulie 2009, în procedura

Artur Weryński

împotriva

Mediatel 4B spółka z o.o.,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, președinte de cameră, domnii J.-J. Kasel, A. Borg Barthet, M. Ilešič și doamna M. Berger (raportor), judecători,

* Limba de procedură: polona.

avocat general: doamna J. Kokott,
grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 1 iulie 2010,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul polonez, de domnii M. Dowgielewicz și M. Arciszewski, precum și de doamna A. Siwek, în calitate de agenți;
- pentru guvernul ceh, de domnul M. Smolek, în calitate de agent;
- pentru guvernul german, de domnul J. Möller, în calitate de agent;
- pentru Irlanda, de domnul D. O’Hagan, în calitate de agent, asistat de doamna M. Noonan, barrister;
- pentru guvernul finlandez, de doamna A. Guimaraes-Purokoski, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de doamnele A.-M. Rouchaud-Joët și K. Herrmann, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 2 septembrie 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

- ¹ Prezenta cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea Regulamentului (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială (JO L 174, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 138).
- ² Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Weryński, pe de o parte, și fostul său angajator, Mediatel 4B spółka z o.o., pe de altă parte, și urmărește, în esență, să stabilească dacă instanța irlandeză poate condiționa audierea unui martor de plata de către instanța solicitantă a unei despăgubiri convenite acestuia.

Cadrul juridic

Regulamentul nr. 1206/2001

- 3 Regulamentul nr. 1206/2001 urmărește să stabilească măsuri în materie de cooperare judiciară în domeniul civil aplicabile tuturor statelor membre, cu excepția Regatului Danemarcei, astfel cum se arată la articolul 1 alineatul (3) din regulamentul menționat. Acesta înlocuiește, sub acest aspect, Convenția de la Haga din 18 martie 1970 privind obținerea de probe în străinătate în materie civilă sau comercială (denumită în continuare „Convenția de la Haga”), la care face trimitere considerentul (6) al Regulamentului nr. 1206/2001.

- 4 Potrivit considerentului (21) al Regulamentului nr. 1206/2001, conform articolului 3 din Protocolul privind poziția Regatului Unit și a Irlandei referitor la politicile privind controlul la frontiere, dreptul de azil și imigrarea, precum și la cooperarea judiciară în materie civilă și la cooperarea polițienească, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul de instituire a Comunității Europene, Irlanda și-a exprimat dorința de a lua parte la adoptarea și la aplicarea regulamentulului menționat.

- 5 Considerentele (2), (7), (8), (10), (11) și (16) ale Regulamentului nr. 1206/2001 prevăd:

„(2) Buna funcționare a pieței interne necesită ameliorarea, în special, simplificarea și accelerarea cooperării între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe.

[...]

(7) Dat fiind faptul că, în materie civilă și comercială, pentru a se pronunța o hotărâre într-o cauză pendinte înaintea unei instanțe judecătorești dintr-un stat membru, este adesea necesar să se procedeze la un act de cercetare într-un alt stat membru, acțiunea Comunității nelimitându-se la domeniul transmiterii actelor judiciare sau extrajudiciare în materie civilă sau comercială care intră sub incidența Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind notificarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială [JO L 160, p. 37, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 161]. De aceea este necesar să continue ameliorarea cooperării între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe.

(8) Pentru ca o procedură judiciară în materie civilă sau comercială să fie utilă, trebuie ca transmiterea și executarea cererilor de îndeplinire a unui act de cercetare să se facă direct și prin cele mai rapide mijloace posibile între instanțele statelor membre.

[...]

(10) Cererea de îndeplinire a unui act de cercetare trebuie executată rapid. Dacă nu este posibil ca cererea să fie executată în termen de nouăzeci de zile de la primirea de către instanța solicitată, aceasta din urmă este ținută să informeze instanța solicitantă în consecință, precizând motivele care împiedică executarea rapidă a cererii.

(11) Pentru a garanta eficacitatea prezentului regulament, posibilitatea de a refuza executarea cererii privind îndeplinirea unui act de cercetare trebuie limitată la situații excepționale definite strict.

[...]

(16) Executarea cererii, în conformitate cu articolul 10, nu trebuie să dea naștere la nicio solicitare de rambursare a taxelor sau a cheltuielilor. Cu toate acestea, în cazul în care instanța sesizată cere rambursarea, onorariile plătite experților și interpreților, precum și cheltuielile rezultate din aplicarea articolului 10 alineatele (3) și (4), nu trebuie suportate de către instanța respectivă. În acest caz, instanța solicitantă trebuie să ia măsurile necesare pentru a asigura rambursarea fără întârziere. În cazul în care este necesar și avizul unui expert, instanța solicitată poate, înainte de a executa cererea, să solicite instanței solicitante constituirea unui depozit sau un avans corespunzător în raport cu cheltuielile necesare.”

6 Articolul 10 din Regulamentul nr. 1206/2001, care cuprinde dispoziții generale privind executarea cererii, prevede:

„(1) Instanța solicitată execută cererea fără întârziere și în termen maxim de nouăzeci de zile de la primirea cererii.

(2) Instanța solicitată execută cererea în conformitate cu dreptul statului membru din care face parte.

(3) Instanța solicitantă poate solicita ca executarea cererii să aibă loc în conformitate cu o procedură specială prevăzută de legislația statului membru din care face parte, prin intermediul formularului A din anexă. Instanța solicitată se conformează acestei cereri cu condiția ca procedura să nu fie incompatibilă cu legislația statului membru din care provine sau din motive de dificultăți practice majore. Dacă instanța solicitată nu se conformează cererii din unul din aceste motive, aceasta informează instanța solicitantă prin intermediul formularului E din anexă.

(4) Instanța solicitantă poate cere instanței solicitate să folosească tehnologia comunicațiilor pentru îndeplinirea actului de cercetare, în special folosind videoconferința și teleconferința.

Instanța solicitată se conformează acestei cerințe cu condiția ca aceasta să nu fie incompatibilă cu legislația statului membru al instanței solicitate sau din motive de dificultăți practice majore.

În cazul în care instanța solicitată nu se conformează cererii din unul din aceste motive, aceasta informează instanța solicitantă prin intermediul formularului E din anexă.

Dacă instanțele solicitate și instanțele solicitante nu au acces la mijloacele tehnice menționate anterior, astfel de mijloace pot fi procurate prin acord mutual.”

7 Articolul 14 din Regulamentul nr. 1206/2001 are următorul cuprins:

„(1) Cererea de audiere a unei persoane nu se execută atunci când persoana în cauză invocă dreptul de a refuza să depună mărturie sau interdicția de a depune mărturie,

(a) în temeiul legislației statului membru al instanței solicitate sau

(b) în temeiul legislației statului membru al instanței solicitante, atunci când acest drept este menționat în cerere sau, dacă este cazul, confirmat de către instanța solicitantă la cererea instanței solicitate.

(2) Pe lângă motivele prevăzute la alineatul (1), executarea unei cereri nu poate fi refuzată decât dacă:

[...]

(d) nu se constituie un depozit sau nu se plătește un avans în conformitate cu articolul 18 alineatul (3) în termen de șaizeci de zile din momentul în care instanța solicitată a solicitat constituirea unui astfel de depozit sau plata avansului.

[...]”

8 Articolul 18 din Regulamentul nr. 1206/2001 are următorul cuprins:

„(1) Executarea unei cereri, în conformitate cu articolul 10, nu dă dreptul la rambursarea taxelor sau cheltuielilor.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care instanța solicitată cere acest lucru în conformitate cu legislația statului membru din care face parte, instanța solicitantă, sub rezerva obligației părților de a suporta cheltuielile conform dreptului statului membru din care face parte, asigură rambursarea fără întârziere:

— a onorariilor plătite experților și interpreților și

— a cheltuielilor rezultate în temeiul articolului 10 alineatele (3) și (4).

Obligația părților de a suporta aceste onorarii sau cheltuieli este reglementată de legislația statului membru al instanței solicitante.

(3) Atunci când este necesar avizul unui expert, instanța solicitată poate să ceară instanței solicitante, înainte de îndeplinirea cererii, un depozit sau un avans corespunzător în raport cu cheltuielile necesare. În toate celelalte cazuri, depozitul sau avansul nu reprezintă o condiție pentru îndeplinirea cererii.

Depozitul sau avansul este efectuat de către părți dacă acest lucru este prevăzut în legislația statului membru al instanței solicitante.”

Convenția de la Haga

- 9 Convenția de la Haga urmărește creșterea eficienței cooperării judiciare reciproce în materie civilă sau comercială.

- 10 Articolul 14 din Convenția de la Haga prevede:

„Îndeplinirea comisiei rogatorii nu poate da loc la rambursarea taxelor sau cheltuielilor, indiferent de natura lor.

Cu toate acestea, statul solicitat are dreptul să ceară statului solicitant rambursarea indemnizațiilor plătite experților și interpreților și a cheltuielilor rezultând din folosirea unei forme speciale cerute de statul solicitant, conform art[icolului] 9 alin[ea] 2.

Autoritatea solicitată, a cărei lege lasă în grija părților administrarea probelor și care nu este în măsură să îndeplinească ea însăși comisia rogatorie, poate să însărcineze cu aceasta o persoană, după ce a obținut consimțământul autorității solicitante. Cerând consimțământul, autoritatea solicitată indică cuantumul aproximativ al cheltuielilor care ar rezulta din această intervenție. Consimțământul implică pentru autoritatea solicitantă obligația de a rambursa aceste cheltuieli. În lipsa acestuia, autoritatea solicitantă nu este răspunzătoare pentru aceste cheltuieli.”

Dreptul național

- 11 Articolul 85 din Legea din 28 iulie 2005 privind cheltuielile de judecată în cauzele civile (ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U din 2005 r., nr. 167, punctul 1398), cu modificările ulterioare, permite martorului să solicite rambursarea cheltuielilor ocazionate de prezentarea sa în fața unei instanțe.
- 12 Articolul 101 alineatul 4 din Regulamentul ministrului justiției din 23 februarie 2007 privind organizarea instanțelor de drept comun (rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania Sądów powszechnych,

Dz. U din 2007 r., nr. 38, punctul 249), care prevede principiile de decontare a cheltuielilor între instanța solicitată și instanța solicitantă, are următorul cuprins:

„În cazul în care instanța solicitată acordă persoanelor care au participat la procedură o despăgubire sau o rambursare a cheltuielilor de călătorie, aceasta trebuie plătită sub forma unui avans din cheltuielile de judecată, iar în lipsa unui avans, prin deducerea acestora din resursele bugetare de stat; în acest caz, este necesar ca instanța solicitantă să anexeze la actul de cercetare o cerere de rambursare a acestor cheltuieli cu respectarea condițiilor privind definirea cheltuielilor care figurează în dispozițiile speciale.”

- 13 Potrivit articolului 53 din Regulamentul ministrului justiției din 28 ianuarie 2002 privind anumite acte speciale ale instanțelor în materie de procedură civilă și penală internațională în relațiile internaționale (rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych, Dz. U din 2002 r., nr. 17, punctul 164), cheltuielile aferente asistenței judiciare sunt stabilite în zloți polonezi. Aceste cheltuieli sunt suportate de la bugetul de stat. După executarea cererii, instanța solicită rambursarea cheltuielilor în monedă poloneză sau într-o monedă convertibilă care reprezintă suma echivalentă cuantumului exprimat în monedă poloneză. Potrivit instanței de trimitere, nu se solicită rambursarea acestor cheltuieli dacă o convenție internațională prevede asistența judiciară gratuită.

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

- 14 Domnul Weryński a formulat la Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia o acțiune împotriva Mediatel 4B spółka z o.o., fostul său angajator, pentru repararea unui prejudiciu în temeiul unui contract privind o clauză de neconcurență.

- 15 În cadrul acestei proceduri, instanța de trimitere a solicitat la 6 ianuarie 2009, în aplicarea Regulamentului nr. 1206/2001, instanței irlandeze Dublin Metropolitan District Court audierea unui martor. Cu toate acestea, instanța solicitată a condiționat audierea martorului de plata unei despăgubiri de 40 de euro care trebuie acordată martorilor în conformitate cu dreptul irlandez. Prin scrisoarea din 12 ianuarie 2009, aceasta a solicitat instanței poloneze plata respectivei sume.
- 16 Instanța de trimitere a contestat temeinicia acestei cereri.
- 17 Apelul făcut la organismele centrale poloneze și irlandeze, instituite în conformitate cu articolul 3 din Regulamentul nr. 1206/2001 și însărcinate cu căutarea de soluții la dificultățile care apar în legătură cu o cerere de îndeplinire a unui act de cercetare, nu a dat niciun rezultat.
- 18 Potrivit instanței solicitate și organismului central irlandez, interdicția de a percepe vreo taxă, astfel cum aceasta figurează la articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1206/2001, nu privește despăgubirile datorate martorilor. În temeiul dreptului irlandez, martorii ar avea dreptul la o rambursare a cheltuielilor. Acest drept ar fi aplicabil în speță, întrucât, conform articolului 10 alineatul (2) din regulamentul menționat, obținerea mărturiei ar fi guvernată de dreptul instanței solicitate. Din moment ce articolul 18 alineatele (2) și (3) din respectivul regulament nu conține nicio dispoziție cu privire la rambursarea despăgubirii datorate martorului, instanța solicitată ar putea cere instanței solicitante rambursarea acestei despăgubiri. Organismul central irlandez se întemeiază și pe o practică similară din Anglia și din Țara Galilor.

19 Instanța de trimitere apreciază că poziția instanței solicitate și cea a organismului central irlandez nu sunt întemeiate.

20 Potrivit instanței de trimitere, o analiză literală a articolului 18 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 1206/2001 permite să se constate că sunt permise numai trei excepții de la interdicția generală de formulare a vreunei cereri de „rambursare a taxelor sau cheltuielilor”. Articolul 10 alineatul (2) din acest regulament, ca normă generală, nu s-ar aplica raporturilor dintre instanța solicitată și instanța solicitantă. Având în vedere această situație, chiar dacă dreptul irlandez prevede obligația de a cere instanței solicitante rambursarea despăgubirii datorate martorului, această dispoziție nu ar fi aplicabilă în speță, ținând cont de principiul supremației dreptului comunitar. Astfel, sub rezerva onorariilor datorate experților și a cheltuielilor care rezultă din aplicarea, la cererea instanței solicitante, a procedurii speciale [articolul 10 alineatul (3) din regulamentul menționat] sau a tehnologiilor de comunicare [articolul 10 alineatul (4) din același regulament], instanței solicitante nu i se poate cere să ramburseze taxe sau cheltuieli.

21 În aceste condiții, Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Conform [Regulamentului nr. 1206/2001], instanța solicitată are dreptul să ceară instanței solicitante un avans pentru plata despăgubirii convenite martorului ori rambursarea despăgubirii achitate martorului audiat sau trebuie să acopere aceste cheltuieli din propriile resurse financiare?”

Cu privire la competența Curții și la admisibilitatea cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare

- 22 Comisia Europeană exprimă îndoieli în ceea ce privește competența Curții și admisibilitatea cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare.
- 23 Aceasta atrage atenția Curții asupra faptului că, pe de o parte, hotărârile pronunțate de instanța de trimitere pot fi supuse unor căi de atac și că, potrivit articolului 68 alineatul (1) CE, numai instanțele ale căror hotărâri nu mai pot fi supuse vreunei căi de atac în dreptul intern pot sesiza Curtea cu titlu preliminar pentru a obține o interpretare a actelor adoptate de instituțiile Comunității în temeiul titlului IV din Tratatul CE, intitulat „Vizele, dreptul de azil, imigrarea și alte politici referitoare la libera circulație a persoanelor”.
- 24 Pe de altă parte, aceasta apreciază că întrebarea cu privire la interpretarea Regulamentului nr. 1206/2001 nu este necesară pentru soluționarea acțiunii principale, ci este legată de funcționarea administrativă a instanțelor. Prin urmare, aceasta ar încălca cerințele impuse de jurisprudența în materie de admisibilitate a cererilor de pronunțare a unei hotărâri preliminare.
- 25 Deși nu constituie veritabile excepții, Curtea consideră oportun să examineze din oficiu aceste întrebări.
- 26 În ceea ce privește eventuala necompetență a Curții, trebuie amintit că cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește Regulamentul nr. 1206/2001, adoptat pe baza articolului 61 litera (c) CE și a articolului 67 alineatul (1) CE, care fac parte din titlul IV din Tratatul CE.

- 27 Cererea menționată a fost introdusă la 23 iulie 2009, respectiv înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona. Potrivit articolului 68 CE, în vigoare la acea dată, ar fi, așadar, necesar să se stabilească dacă se putea considera că instanța de trimitere acționa, în cauza principală, ca instanță de ultim grad de jurisdicție.
- 28 Cu toate acestea, trebuie arătat că articolul 68 CE a fost abrogat, cu efect de la 1 decembrie 2009. Prin Tratatul de la Lisabona, fosta limitare a dreptului de sesizare prevăzută la articolul 68 alineatul (1) CE a devenit, astfel, caducă și nu a mai fost înlocuită. În prezent, cererilor preliminare de interpretare a actelor adoptate în domeniul vizelor, al dreptului de azil, al imigrării și al altor politici referitoare la libera circulație a persoanelor li se aplică normele generale care guvernează cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE. În consecință, acest articol 267 TFUE se aplică și în cadrul cererilor cu privire la Regulamentul nr. 1206/2001.
- 29 Prin urmare, având în vedere extinderea dreptului de sesizare cu titlu preliminar realizată prin Tratatul de la Lisabona, și instanțele de prim grad dispun în prezent de acest drept atunci când sunt în cauză acte adoptate în domeniul de aplicare al titlului IV din Tratatul CE.
- 30 Obiectivul urmărit de articolul 267 TFUE, de a pune bazele unei cooperări eficiente între Curte și instanțele naționale, precum și principiul economiei procedurii militază în favoarea admisibilității cererilor de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulate de instanțe inferioare în perioada tranzitorie, cu puțin timp înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, și care sunt examinate de Curte numai după intrarea în vigoare a tratatului menționat. Astfel, respingerea cererilor respective ca inadmisibile ar avea, în această ipoteză, ca simplu rezultat formularea de către instanța de trimitere, care între timp va fi dobândit dreptul de a sesiza Curtea, a unei noi cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare cu privire la aceeași întrebare, ceea ce ar genera cheltuieli administrative suplimentare importante și o prelungire inutilă a duratei procedurii în acțiunea principală.

- 31 Trebuie, aşadar, să se considere că, începând cu 1 decembrie 2009, Curtea are competența de a judeca o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare care provine de la o instanță ale cărei hotărâri pot fi supuse unor căi de atac în dreptul intern, chiar dacă cererea a fost depusă înainte de această dată.
- 32 În consecință, se impune constatarea că, fie și în ipoteza în care prezenta cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare era, la momentul formulării sale, de natură să nu îndeplinească cerințele prevăzute la articolul 68 alineatul (1) CE, acest viciu ar fi fost acoperit prin abrogarea acestei dispoziții și prin extinderea corespunzătoare a competențelor Curții.
- 33 În aceste condiții, este necesar să se arate că soluționarea cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare este de competența Curții.
- 34 În ceea ce privește prima problemă, referitoare la inadmisibilitatea invocată de Comisie, întemeiată pe faptul că interpretarea Regulamentului nr. 1206/2001 nu este necesară pentru soluționarea acțiunii principale, trebuie amintit că prezumția de relevanță a întrebărilor adresate cu titlu preliminar de instanțele naționale nu poate fi înlăturată decât în cazuri excepționale, atunci când este evident că interpretarea solicitată a dispozițiilor dreptului Uniunii vizate de aceste întrebări nu are nicio legătură cu realitatea ori cu obiectul acțiunii principale (a se vedea în special Hotărârea din 16 iunie 2005, Pupino, C-105/03, Rec., p. I-5285, punctul 30, și Hotărârea din 28 iunie 2007, Dell'Orto, C-467/05, Rep., p. I-5557, punctul 40).
- 35 În consecință, este necesar să se verifice dacă întrebarea adresată Curții este necesară pentru a permite instanței de trimitere să „pronunțe o hotărâre” în sensul articolului 267 al doilea paragraf TFUE.

- 36 În această privință, trebuie să se remarce, în primul rând, faptul că întrebarea adresată urmărește să stabilească dacă instanța solicitantă este obligată să suporte anumite costuri legate de audierea unui martor de către instanța solicitată.
- 37 În al doilea rând, trebuie arătat că guvernul polonez a precizat în ședință că martorul a fost ascultat în conformitate cu cererea instanței solicitante, dar numai după ce această instanță a plătit, la 28 aprilie 2009, suma de 40 de euro cerută de instanța solicitată. Plata acestei sume a fost, pe de altă parte, confirmată de Irlanda în observațiile sale scrise.
- 38 Or, deși este adevărat că, în pofida acestei plăți și a audierii martorului, întrebarea adresată continuă să fie pertinentă în ceea ce privește temeiul juridic al avansului menționat și, în special, în ceea ce privește o eventuală restituire a respectivei plăți, în cazul în care se dovedește nedatorată, nu este mai puțin adevărat că răspunsul la această întrebare nu are o influență directă asupra soluționării litigiului dintre domnul Weryński și Mediatel 4B spółka z o.o., care privește acordarea de despăgubiri în temeiul unei clauze de neconcurență.
- 39 Cu toate acestea, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 36 din concluzii, trebuie arătat că cea mai mare parte a întrebărilor referitoare la interpretarea Regulamentului nr. 1206/2001 care privesc administrarea probei prezintă numai o legătură indirectă cu soluționarea cauzei principale. Dacă s-ar impune cerințe prea restrictive cu privire la pertinența întrebării preliminare pentru soluționarea litigiului, o interpretare pe calea procedurii preliminare ar fi blocată în numeroase cazuri.
- 40 În această privință, trebuie să se ia în considerare necesitatea de a clarifica o problemă care a blocat cooperarea dintre instanțe și care va continua să fie un obstacol atât timp cât nu este rezolvată. În cauza principală, nici instanțele statelor membre vizate, nici organismele centrale polonez și irlandez nu au fost în măsură să găsească

o soluție. Într-o asemenea situație, numai o decizie a Curții va permite ca Regulamentul nr. 1206/2001 să își îndeplinească în mod eficient funcția, care este aceea de a contribui la simplificarea și la accelerarea procedurilor judiciare în materie civilă sau comercială.

- 41 Rezultă că numai o interpretare largă a noțiunii „pronunțare a unei hotărâri” în sensul articolului 267 al doilea paragraf TFUE ar permite să se evite ca numeroase probleme procedurale, în special cele care apar în cadrul aplicării Regulamentului nr. 1206/2001, să fie considerate inadmisibile și să nu poată face obiectul unei interpretări de către Curte.
- 42 Această noțiune trebuie înțeleasă, așadar, în sensul că înglobează întreaga procedură care conduce la pronunțarea hotărârii instanței de trimitere, astfel încât Curtea să fie în măsură să interpreteze toate dispozițiile procedurale ale dreptului Uniunii pe care instanța de trimitere este obligată să le aplice pentru a pronunța o hotărâre. Cu alte cuvinte, noțiunea menționată cuprinde întregul proces de elaborare a hotărârii, inclusiv toate problemele legate de sarcina cheltuielilor de procedură.
- 43 În ceea ce privește a doua cauză de eventuală inadmisibilitate a cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare, Comisia remarcă faptul că întrebarea adresată de instanța de trimitere privește funcționarea administrativă a acesteia, și anume cooperarea dintre instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială. Acest aspect nu ar privi, așadar, îndeplinirea de către această instanță a funcției sale jurisdicționale. Comisia a insistat asupra faptului că, în speță, instanța de trimitere acționează în calitate de organ al administrației publice în ceea ce privește problema cheltuielilor pe care le presupune executarea cererii privind proba de către instanța unui alt stat membru.

- 44 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, instanțele naționale nu pot sesiza Curtea decât dacă un litigiu se află pe rolul lor și sunt chemate să se pronunțe în cadrul unei proceduri destinate să se finalizeze printr-o decizie cu caracter jurisdicțional (a se vedea în special Ordonanța din 22 ianuarie 2002, *Holto*, C-447/00, Rec., p. I-735, punctul 17, și Hotărârea din 12 august 2008, *Santesteban Goicoechea*, C-296/08 PPU, Rep., p. I-6307, punctul 40).
- 45 Or, deși este adevărat că prin cooperarea dintre instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe nu se ajunge în mod necesar la elaborarea unei decizii jurisdicționale, nu este mai puțin adevărat că audierea unui martor de către o instanță, astfel cum este cazul în speță, este un act efectuat în cadrul unei proceduri jurisdicționale destinate să conducă la o decizie cu caracter jurisdicțional. Problema sarcinii suportării cheltuielilor pentru efectuarea audierii se înscrie în cadrul acestei proceduri. Există, așadar, o legătură directă între întrebarea preliminară și îndeplinirea de către instanța de trimitere a unei funcții jurisdicționale.
- 46 Întrucât nu a fost reținută niciuna dintre eventualele cauze de inadmisibilitate, cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare trebuie considerată admisibilă.

Cu privire la întrebarea preliminară

- 47 Instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă era obligată să suporte cheltuielile efectuate de martorul audiat de instanța solicitată fie sub forma unui avans, fie sub forma rambursării acestor cheltuieli.

- 48 Trebuie să se observe că prezenta situație de fapt intră sub incidența domeniului de aplicare al Regulamentului nr. 1206/2001, conform articolului 1 alineatul (1) din acest regulament, întrucât instanța unui stat membru solicită, într-o cauză civilă, instanței competente a unui alt stat membru să efectueze un act de cercetare. Audierea unui martor este menționată explicit ca obiect al unei cereri la articolul 4 alineatul (1) litera (e) din regulamentul menționat.
- 49 Potrivit articolului 10 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1206/2001, instanța solicitată execută cererea în conformitate cu dreptul statului membru din care face parte. Conform dreptului irlandez, martorul are obligația să se prezinte în fața instanței numai dacă în prealabil i-a fost plătită o despăgubire pentru cheltuielile de transport („*viaticum*”). Întrebarea privește problema dacă obligația de a suporta respectiva despăgubire revenea instanței solicitate sau instanței solicitante.
- 50 În primul rând, trebuie clarificată problema dacă instanța solicitantă era obligată să plătească instanței solicitate un avans pentru despăgubirea cuvenită martorului și, în consecință, dacă instanța solicitată avea dreptul de a refuza să efectueze audierea respectivului martor atât timp cât instanța solicitantă nu a plătit avansul menționat.
- 51 Motivele refuzului de executare a unei asemenea cereri sunt prevăzute la articolul 14 din Regulamentul nr. 1206/2001. Alineatul (2) litera (d) din acesta privește cazul când nu se constituie un depozit sau nu se plătește de către instanța solicitantă un avans în conformitate cu articolul 18 alineatul (3) din regulamentul menționat. Conform acestei din urmă dispoziții, instanța solicitată poate să ceară, înainte de executarea cererii, un avans pentru cheltuielile de efectuare a expertizei. Cu toate acestea, solicitarea unui avans pentru audierea unui martor nu este prevăzută la această dispoziție.

- 52 Astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 45 din concluzii, condiționarea executării unei cereri de plata unei despăgubiri convenite martorilor ar fi conformă articolului 14 din Regulamentul nr. 1206/2001 numai dacă situațiile menționate la această dispoziție ar fi enumerate doar cu titlu exemplificativ, iar nu exhaustiv.
- 53 În această privință, trebuie arătat că modul de redactare a articolului 14 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1206/2001 se opune unei asemenea interpretări. Această dispoziție prevede astfel că, pe lângă motivele prevăzute la alineatul (1) al articolului menționat, executarea unei cereri privind audierea unei persoane „nu poate fi refuzată decât” în anumite cazuri. În plus, considerentul (11) al Regulamentului nr. 1206/2001 subliniază că, pentru a garanta eficacitatea acestui regulament, posibilitatea de a refuza executarea cererii privind îndeplinirea unui act de cercetare trebuie limitată la situații excepționale definite strict. Din aceasta rezultă că motivele pentru care executarea unei asemenea cereri poate fi refuzată sunt cele enumerate în mod exhaustiv la articolul 14 din regulamentul menționat.
- 54 Instanța solicitată nu avea, așadar, dreptul de a condiționa audierea martorului de plata anticipată a unui avans din despăgubirea convenită acestuia din urmă. În consecință, instanța solicitantă nu era obligată să plătească un asemenea avans.
- 55 În al doilea rând, trebuie să se verifice dacă instanța solicitată avea dreptul de a pretinde ca despăgubirile convenite martorilor să fie rambursate ulterior de instanța solicitantă.
- 56 Articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1206/2001 prevede că executarea unei cereri privind îndeplinirea unui act de cercetare nu dă dreptul la rambursarea taxelor sau a cheltuielilor. De aceea, prezintă o importanță decisivă aspectul dacă despăgubirile convenite martorilor pot fi calificate drept taxe sau cheltuieli în sensul dispoziției menționate.

- 57 Instanța solicitată a arătat că, în temeiul dreptului irlandez, martorii sunt obligați să depună mărturie în fața instanței numai dacă în prealabil au primit o despăgubire pentru acoperirea cheltuielilor, plata acestora fiind în sarcina părții care propune martorul, iar nu a instanței. Prin urmare, potrivit instanței solicitate, nu este vorba despre cheltuieli judiciare. Acest mecanism ar corespunde caracterului contradictoriu al procedurii civile irlandeze.
- 58 În această privință, trebuie să se precizeze totuși că noțiunea de cheltuieli trebuie definită în mod autonom potrivit dreptului Uniunii și nu poate depinde de calificarea dată în dreptul național. Astfel, dacă problema cheltuielilor ar depinde de o definiție a acestei noțiuni din dreptul național, acest lucru ar contraveni spiritului și scopului Regulamentului nr. 1206/2001, care constă în executarea rapidă și simplă a cererii de obținere de probe.
- 59 În ceea ce privește termenii utilizați la articolul 18 alineatul (1) din regulamentul menționat, prin „taxe” trebuie să se înțeleagă sumele percepute de instanță pentru activitatea sa, în timp ce prin „cheltuieli” trebuie să se înțeleagă sumele plătite de instanță unor terți în cursul procedurii, în special experților sau martorilor.
- 60 Astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 54 din concluzii, o asemenea explicație a termenilor este susținută de o interpretare sistematică. Dacă articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1206/2001 ar privi numai cheltuielile instituționale, nu ar mai fi necesar ca rambursarea cheltuielilor pentru efectuarea expertizei să fie prevăzută la alineatul (2) al acestui articol 18 ca excepție de la interdicția prevăzută la alineatul (1). Astfel, în măsura în care cheltuielile pentru efectuarea expertizei nu ar putea fi calificate drept cheltuieli instituționale, acestea ar fi de la bun început excluse din domeniul de aplicare al interdicției menționate.

- 61 Rezultă că despăgubirile plătite unui martor audiat de instanța solicitată intră sub incidența noțiunii de cheltuieli în sensul articolului 18 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1206/2001.
- 62 În ceea ce privește obligația de rambursare a acestor cheltuieli, trebuie amintit că, potrivit considerentelor (2), (7), (8), (10) și (11) ale Regulamentului nr. 1206/2001, scopul acestui regulament constă în obținerea simplă, eficientă și rapidă a probelor într-un context transfrontalier. Obținerea de probe de către o instanță a unui stat membru într-un alt stat membru nu trebuie să ducă la prelungirea procedurilor naționale. De aceea, prin Regulamentul nr. 1206/2001, a fost instituit un regim care se impune tuturor statelor membre – cu excepția Regatului Danemarcei – pentru a elimina obstacolele care pot apărea în acest domeniu.
- 63 Așadar, instanței solicitante îi revine obligația de rambursare numai dacă una dintre excepțiile prevăzute la articolul 18 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1206/2001 are vocația de a se aplica.
- 64 Această dispoziție prevede rambursarea onorariilor plătite experților și interpreților, precum și a cheltuielilor rezultate în temeiul articolului 10 alineatele (3) și (4) din Regulamentul nr. 1206/2001. Articolul 10 alineatul (3) din acest regulament privește cazul în care instanța solicitantă cere ca executarea cererii să aibă loc în conformitate cu o procedură specială, iar articolul 10 alineatul (4) din acesta reglementează folosirea tehnologiei comunicațiilor pentru îndeplinirea actului de cercetare. În schimb, despăgubirile cuvenite martorilor nu sunt menționate.
- 65 În plus, astfel cum au subliniat Comisia și avocatul general la punctele 60 și 61 din concluzii, geneza Regulamentului nr. 1206/2001 susține de asemenea faptul că despăgubirile cuvenite martorilor nu pot face obiectul unei rambursări. Astfel, potrivit considerentului (6) al regulamentului și articolului 21 alineatul (1) din acesta,

regulamentul înlocuiește Convenția de la Haga. În consecință, în scopul interpretării respectivului regulament, se poate recurge și la dispozițiile relevante ale Convenției de la Haga.

⁶⁶ Or, conținutul articolului 18 din Regulamentul nr. 1206/2001 corespunde celui al articolului 14 din Convenția de la Haga, care prevede la alineatul (2) că statul solicitat are dreptul să ceară statului solicitant rambursarea onorariilor plătite experților și interpreților și a cheltuielilor rezultând din folosirea unei forme speciale cerute de statul solicitant, conform articolului 9 alineatul (2) din această convenție.

⁶⁷ În acest context, trebuie amintit că prin Convenția de la Haga a fost modificat textul articolului 16 din Convenția de la Haga din 1 martie 1954 privind procedura civilă, care prevedea chiar în mod expres principiul rambursării despăgubirilor convenite martorilor. Din raportul explicativ cu privire la Convenția de la Haga rezultă că numărul cazurilor în care cheltuielile pot face obiectul unei rambursări trebuia să fie în mod intenționat redus față de cele prevăzute de Convenția de la Haga din 1954. De aceea, având în vedere tocmai quantumul redus al despăgubirilor convenite martorilor în mod normal, rambursarea acestora a fost eliminată în mod deliberat.

⁶⁸ Faptul că Regulamentul nr. 1206/2001 a preluat textul articolului 14 din Convenția de la Haga militează astfel împotriva principiului rambursării despăgubirilor convenite martorilor. În temeiul articolului 18 alineatul (1) din regulamentul menționat, nu este, așadar, necesară rambursarea acestor cheltuieli.

- 69 În aceste condiții, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolele 14 și 18 din Regulamentul nr. 1206/2001 trebuie interpretate în sensul că instanța solicitantă nu are obligația de a plăti instanței solicitate un avans pentru despăgubirea cuvenită martorului sau de a rambursa despăgubirea achitată martorului audiat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 70 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolele 14 și 18 din Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială trebuie interpretate în sensul că instanța solicitantă nu are obligația de a plăti instanței solicitate un avans pentru despăgubirea cuvenită martorului sau de a rambursa despăgubirea achitată martorului audiat.

Semnături